

Отворено писмо Ђорђу Вукадиновићу

Пре неколико месеци чуо сам једну јако тужну породичну причу. Син Џона Ролса, вероватно највећег политичког филозофа двадесетог века, именован Алек, један је од најактивнијих десничарских блогера и теоретичара завере у САД. Ролс син, ватрени је поборник рата у Ираку и расног профилисања (“racial profiling”) потенцијалних злочинаца, и у складу с тим, интернирања свих који су „расно“ сумњиви, како Јапано-Американаца у Другом светском рату, тако и Арабо-Американаца данас, у време „рата против терора“.

Оно што ме у овој причи толико растужило јесте чињеница да је Ролс отац, страствени апологета плуралистичког друштва и грађанских права, познат као ретко савестан, доследан и прецизан мислилац, али и као изузетно предусретљив, љубазан и надасве скроман човек, добио за наследника овог тупавог расисту и фрустрираног интернет-мислиоца (Алек, који воли да се представља као „морални филозоф“, несвршени је студент економије и, изузимајући пар чланака у студентским новинама, никада ништа није објавио; превише лак психоаналитички задатак, чак и за лаика) кога најбоље описује амерички израз “jerk”. Али шта се ту може, своје биолошко потомство не можемо да бирамо. Како се, за живота, Џон Ролс односио према сину Алеку, није познато, али га вероватно није избацио из куће – наше обавезе према биолошкој деци не нестају чак ни ако нека од њих израсту у расистичке “jerk”-ове.

Најбоље предавање о Ролсовој филозофији, а наслушао сам их се доста и то у различитим изведбама, било је ваше предавање о (још увек јасно памтим) преклапајућем консензусу, једном од најбитнијих и најкомплекснијих појмова ове филозофије. Ролсов текст, иначе нимало “user friendly”, најједном се отворио и указала се кристално јасна појмовна конструкција. Плуралистичка друштва нису осуђена на рат „свих против свију“, нити на доминацију највеће групе, па чак ни на гунђави суживот оних који се нити воле, нити разумеју, али ето – морају да се трпе. Разумна неслагања која нас раздвајају, не осуђују нас на сукоб, ни наше тако подељене политичке заједнице на распад. И тако трајно подељени и размислећи још увек можемо искрено делити елементарне моралне принципе заједничког живота и сложено живети у складу са њима. Расне предрасуде за Ролса, наравно, нису пример разумног, већ неразумног неслагања, и као такве он их помиње тек у једној успутној, али опомињућој примедби, оној у којој упозорава да су ирационалност и глупост садржани у овим предрасудама често главни разлог срзавања и пропасти нација.

Ништа мање тешко од сазнања о расистичким тирадама Алека Ролса није ми пало читање расистичке тираде Зорана Грбића, под називом „Очеви, оци и маћехе Србије“, у којој дотични о Албанцима (не о албанској држави, не о режиму у Приштини, не о ОВК, Тачију, Чекуу, или Харадинају, него о Албанцима као таквим) просипа стереотипни низ расистичких баљезгарија, скоро до у реч идентичних онима које наши непријатељи упућују нама (некултурни, наследно ксенофобични, краду, освајају, племенско друштво, крвна освета, ратни злочини; једини Грбићев „оригинални“ додатак је оно да је Албанцима „глума“ национална особина, што је такође опште место расистичког фолклора – у нацистичкој пропаганди Јеврејин се пореди са камелеоном, што ће рећи – претворан је, глуми). Не толико због самих баљезгарија (таквих у српској таблоидној штампи има на кило у редовним, да не кажем дневним, дозама), нити због поменутог Грбића (њега ми је жао тек онолико колико ми је жао оних ликова у белим капуљачама који пале крстове по травњацима: јасно је мени да су и они некакве жртве – несрећног одрастања, друштвеног притиска, психичких проблема, а пре свега сопствене неконтролисане мржње и моралног идиотизма, али ми је некако тешко да се над њиховим тужним судбинама сажалим), него, дакако, због тога што се ова расистичка тирада појавила управо у вашем медију, што је, дакле, несрећни Грбић у неку руку – ваше чедо. Ствар је тим гора што оваква идеолошка чедо (или пак, бастарди), за разлику од оних биолошких, могу да се бирају, а богома и да се, мирне душе, избаце из куће кад видите да су почела да се претвара у биготе и „jerk“-ове. Па ипак, ви то нисте учинили. Зашто? Зашто расистичком „jerk“-у Грбић Зорану нисте просто ускратили гостопримство у својој медијској кући?

Наравно, савршено ми је јасно да ви Грбићеве расистичке ставове не делите, те да као главни уредник ни не морате да делите ставове свих аутора које објављујете. Али овде се не ради просто о „разумном неслагању“, овде је на делу недопустиви расистички идиотизам и то од оне врсте каква често срозава и уништава нације (а часописе, бојим се, још и много чешће). Шта мислим када кажем „недопустиви“? Нешто кудикамо скромније од онога што мисле аутори тужбе против Грбића и вас. Наиме, не мислим нужно законски, него пре свега морално недопустиви. Признајем, у томе како са таквима као што је Грбић треба поступати, ближи ми је Ролсов филозофски опонент Мекинтајер – не треба их глобити и терати у затвор (осим ако баш не претерају: види под „Давидовић“), нека пискарају – али их треба перманентно држати на маргинама јавне расправе, где им је и место. Како? Тако што ће их одговорни људи у респектабилним институцијама (универзитетима, конференцијама, часописима) истрајно спречавати да у ове уђу. Зато Алек Ролс не пише за „National Interest“, него жврља по сопственој интернет-тараби. Нека расте хиљаду цветова, али не морају сви баш у вашој башти.

Ако је НСПМ уистину озбиљан медиј онда на њему за грбиће не сме бити места (као што уосталом примећује и Маринко Вучинић у свом коментару на Грбићев текст). Срећом, ова

Очеви и синови

Пише: Растислав Динић
субота, 09 мај 2009 23:51

прича, за разлику од оне Ролсове, не мора да има тужан крај. Пустите малог расистичког расплаза низ воду, није вам ни род ни помоз' Бог. Не брините се, неће потонути, ухватиће се већ за неки блог, форум или неку сличну наплавину у каквој њему слични редовно обитавају. И нека му је просто.